

Čís. 5786.

Nejde o zločin žhářství podle § 166 tr. zák., zapálil-li kdo cizí majetek se souhlasem jeho vlastníka; zapálil-li vlastník svůj majetek, nebo dal-li jej zapáliti osobou jinou, nejde o bezprávný čin, ačli se zapálení nestalo ve zlém úmyslu a nevydá-li se tím i cizí majetek nebezpečenství ohně (§ 169 tr. zák.), nebo nestalo-li se tak k tomu účelu, aby poškodil jinou osobu na jejích právech, nebo uvedl někoho v podezření (§ 170 tr. zák.).

Byl-li majetek zapálen z podnětu jeho majitele, je pachatelem majitel, neboť svým chováním zjednal nezbytný předpoklad pro činnost paliče, který je pouhým spoluvinníkem podle § 5 tr. zák. a §§ 169 nebo 170, 197, 200, 203 tr. zák.

Skutkové podstaty zločinů podle § 169 tr. zák. a podle § 170 tr. zák. se navzájem vylučují.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1937, Zm I 1335/36.)

K r a j s k ý jakožto porotní soud uznal vinnými: obžalovaného A. zločinem žhářství podle §§ 166, 167 e) tr. zák., obžalovaného B. zločinem žhářství podle § 169 tr. zák.

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti obou obžalovaných, pokud šlo o zločin žhářství, zrušil výroky porotců a na nich založený výrok rozsudkový a odkázal věc do příštího zasedání soudu porotního u krajského soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Ve směru zločinu podle § 166 tr. z. uplatňuje zmateční stížnost obžalovaného A. zmatky podle § 344, čís. 5, 9 tr. ř. a zmateční stížnost obžalovaného B. ve směru zločinu § 169 tr. z. jedině zmatek podle § 344, čís. 9 tr. ř.

Oběma zmatečným stížnostem dlužno přiznati oprávnění již, pokud s hlediska zmatku podle § 344, čís. 9 tr. ř. vytýkají, že odpověď porotců je sama se sebou v odporu.

Porotci odpověděli na první hlavní otázku: »Je obžalovaný A. vinen, že dne 14. dubna 1931 v T. předsevzal jednání, z něhož podle jeho úkladů na cizím majetku měl vzniknouti požár, při čemž požár domu č. 11 v T. vzešel a nebyl beze škody uhašen?«, 9 hlasy ano, 3 hlasy ne, tedy předepsanou většinou kladně; zároveň odpověděli záporně na první dodatkovou otázku, zda poškozenému povstala z toho značná škoda.

Na druhou hlavní otázku: »Jest obžalovaný B. vinen, že v roce 1931 v T. radou a poučením zlý čin A., v první hlavní otázce uvedený, nastrojil, k němu úmyslně příčiny zavdal, k vykonání jeho úmyslným opatřením prostředků nadržoval, pomáhal a k bezpečnému vykonání přispěl?«, odpověděli porotci 6 hlasy ano, 6 hlasy ne, tedy záporně.

Zato odpověděli porotci jednomyslně kladně na první eventuální otázku (danou pro případ záporné odpovědi na druhou otázku hlavní), zda obžalovaný B. je vinen, že dal obžalovaným A. dne 14. dubna 1931

v T. zapáliti dům č. 11, který patřil B., v úmyslu, aby tím zkrátil práva třetího, a to pojišťovny, čímž vydal také cizí majetek v nebezpečí ohně a oheň skutečně vypukl a škoda vznikla.

Odpovídání na další otázky eventuální a dodatkové, vztahující se na čin ze dne 14. dubna 1931, odpadlo, nehledíc k dodatkovým otázkám o pohnutkách nízkých a nečestných.

K posouzení správnosti výtky zmatečných stížností, že odpovědi porotců jsou samy se sebou v rozporu, nutno si předem uvědomiti, co vlastně uvedenými odpověďmi porotců bylo zjištěno.

Kladnou odpovědí na první otázku hlavní bylo zjištěno, že se obžalovaný A. dopustil zhářství jako přímý pachatel, a to způsobem oprávněným podřadění jednání obžalovaného pod skutkovou podstatu zločinu podle §§ 166, 167 lit. e) tr. z., jak po stránce objektivní, tak i po stránce subjektivní.

Kladnou odpovědí na první otázku eventuální bylo však zjištěno, že se zapálení domu č. 11 v T. stalo se souhlasem B., majitele onoho domu. Jelikož však trestní zákon neposkytuje ochrany proti pouhému zasáhnutí cizí osoby do majetkových práv vlastnických, souhlasí-li s ním vlastník, který je způsobilý k právnímu jednání, není v takovém případě zasáhnutí cizí osoby bezprávným útokem. Vlastník sám může se svou věcí zpravidla nakládati libovolně (§ 354 obč. zák.). Také zapálí-li vlastník svou věc, nebo dá-li ji zapáliti osobou jinou, není v tom protiprávního jednání, ačli se zapálení nestalo ve zlém úmyslu a nevydá-li se tím i cizí majetek nebezpečnosti ohně (§ 169 tr. z.), nebo nestalo-li se tak k tomu účelu, aby pachatel poškodil jinou osobu na jejích právech nebo uvedl někoho v podezření (§ 170 tr. z., rozh. čís. 2293 Sb. n. s., Stooss: Strafrecht, str. 158, 430, Finger II., str. 640).

Vzhledem k tomu, co uvedeno, nebylo by možno označiti jednání obžalovaného A., jak bylo zjištěno kladnou odpovědí na první hlavní otázku, za trestné jako zločin zhářství ve smyslu § 166 tr. z., ježto z odpovědi na prvou otázku eventuální, vztahující se sice na obžalovaného B., zároveň vysvítá, že se zapálení domu, vykonané A., stalo se souhlasem majitele tohoto domu; že by jednáním obžalovaného A. byl zároveň ohrožen i cizí majetek nebezpečím ohně, což by stačilo k podřadění pod skutkovou podstatu zločinu podle § 169 tr. z., nebylo u obžalovaného A. zjištěno, ježto nebylo ani předmětem první otázky hlavní, vztahující se na tohoto obžalovaného.

Nemůže tedy odpověď porotců na první hlavní otázku s odpovědí porotců na první otázku eventuální podle zásad logického myšlení obstáti, neboť se navzájem vylučují.

Než odpovědi porotců jsou stíženy vytýkanou vadou rozporu ještě v dalším směru.

Kladnou odpovědí na první otázku hlavní je zjištěno, že obžalovaný A. je přímým pachatelem se všemi náležitostmi viny i po stránce subjektivní. Současnou zápornou odpovědí na druhou otázku hlavní a kladnou odpovědí na první otázku eventuální je však zjištěno, že obžalovaný

B. není pouhým spoluvinníkem ve smyslu § 5 tr. z., nýbrž, že čin v prvé otázce eventuální uvedený, mající všechny náležitosti skutkové podstaty zločinu podle § 169 tr. z., spáchal ne sice tím, že sám činně spolupůsobil při založení požáru (zapálení svého domu), avšak jako pachatel nepřímý, že totiž k provedení činu použil fyzické činnosti osoby, která se jeví jako pouhý nástroj, jejíž činnost však s hlediska trestní odpovědnosti nepřichází v úvahu; k tomu jasně poukazuje obrat: »že A-em ... zapálil ...«. (Srovn. Altmann I., str. 404.)

Je tedy odpověď porotců, která jednak zjišťuje, že obžalovaný A. je trestně odpovědným pachatelem určitého skutku, a jednak zjišťuje, že týž obžalovaný spáchal týž skutek jako pouhý nástroj, tedy jako osoba trestně neodpovědná, i v tomto směru sama se sebou v rozporu. Uvedené rozpory týkají se tedy odpovědi porotců na otázky, vztahující se na oba obžalované, a nemohou, jak již uvedeno, podle zásad logického myšlení vedle sebe obstáti.

V novém řízení bude na porotním soudě, aby si při opětném kladení otázek porotcům uvědomil, že podstata souzeného jednání tkví v zapálení vlastního majetku, ať bude čin porotci posouzen s hlediska ustanovení § 169 tr. z., nebo § 170 tr. z.; jdeť o zapálení domu z podnětu majitele samého. Je to v takovém případě majitel, který svým chováním zjednává nezbytný předpoklad pro bezprostřední činnost paličovu a přichází proto v úvahu jako pachatel (rozh. čís. 832, 2382, víd. sb.). Naproti tomu nemůže býti A., bratr majitelův, pokládán ani za pachatele zločinu podle § 166 tr. z., neboť jde sice u něho o majetek cizí, zapálil jej však podle obžaloby se souhlasem majitele B., což podle toho, co nahoře uvedeno, skutkovou podstatu zločinu podle § 166 tr. z. vylučuje, ani za spolupachatele zločinu podle § 169 tr. z., po případě podle §§ 170, 197, 200, 203 tr. z.; nejsouť v osobě obžalovaného A. naplněny veškeré předpoklady těchto skutkových podstat, ježto nešlo o jeho majetek.

Za těchto okolností přichází bratr majitelův A. v úvahu jakožto pouhý spoluvinník (pomocník) na zločinu majitelově podle §§ 5, 169 tr. z. (pokud se týče §§ 5, 170, 197, 200, 203 tr. z.), což také skutečnému rozdělení rolí úplně odpovídá, uváží-li se, že hlavním činitelem je v takových případech majitel, dávající podnět k činu a zjednávací svým poměrem k věci předpoklad k vykonání činu, kdežto ten, kdo pak oheň zanítí, svou činností toliko k provedení zločinu pomáhá a k jeho bezpečnému vykonání přispívá (§ 5 tr. z.).

Mimochodem se ještě podotýká, že je pochybeně formulována i první otázka eventuální, neboť zahrnuje v sobě zákonné náležitosti jak skutkové podstaty zločinu podle § 169 tr. z., tak zločinu podle § 170 tr. z., ačkoliv obě tyto skutkové podstaty se navzájem vylučují (rozh. čís. 3804 Sb. n. s.). Měla-li tato otázka zřejmě zníti na skutkovou podstatu zločinu § 169 tr. z., již také porotní soud v kladné odpovědi na tuto otázku spatřoval, neměla do sebe pojímati subjektivní znak skutkové podstaty zločinu podle § 170 tr. z., totiž úmysl zkrátiti práva pojišťovny. Co se týče poměru mezi skutkovými podstatami obou zločinů, o něž jde, poukazuje se na rozhodnutí čís. 5098 Sb. n. s.